

A SOBERANÍA DOS ESTADOS

FABIOLA ABOY GARCÍA
Estudiante do Grao en Dereito
Universidade de Santiago de Compostela

Resumo: os Estados, por razón de ser así considerados, teñen unha serie de dereitos e obrigacións consigo mesmo e relacións entre eles. Existen órganos supranacionais que velan polo bo desenvolvemento destas que permiten unha convivencia pacífica e acomodada.

Palabras clave: soberanía, Estados, relacións.

Abstract: States, due to their sovereignty, have a group of rights and obligations among themselves and they develop mutual relationships. There are comunitary groups which take care of the development of them and which allow a pacific coexistence.

Key words: sovereignty, States, relationships

Os Estados, por razón de ser así considerados, teñen unha serie de dereitos e obrigacións consigo mesmo e relacións entre eles. Existen órganos supranacionais que velan polo bo desenvolvemento destas que permiten unha convivencia pacífica e acomodada.

Nos nosos días, estamos afeitos a que as distintas nacións que compoñen o noso planeta realicen intervencións a favor dos seus propios intereses mesmo boicoteando as normas que regulan as relacións entre estados, o Dereito Internacional Público. Nos últimos anos un dos casos máis relevantes foi o acontecido o 2 de maio de 2011, cando EUA, mediante unha operación secreta realizada sen coñecemento do estado paquistaní, deu morte ao terrorista máis buscado do mundo, Bin Laden.

Que é o que realmente se está a violar? Deben consentirse esta serie de actuacións? Que regulación existe ao respecto?

O Estado é o suxeito e elemento fundamental da sociedade internacional, do Dereito Internacional Público. Malia as diferenzas obvias entre eles, son todos posuidores da mesma situación xurídica de soberanía e definidos polo principio de igualdade soberana.

O nacemento dos Estados produciuse debido a procesos bélicos, confrontacións entre distintos pobos que foron concretando o mapa actual das nacións. Un claro exemplo foi o proceso da descolonización no século XX, do cal conseguiron a autodeterminación máis dun centenar de Estados, ou, tras a disolución da antiga Iugoslavia, a aparición de seis novos Estados.

Os Estados e a súa soberanía sufriron grandes cambios dos que se estableceron co nacemento do Estado moderno en 1648 coa firma da Paz de Westfalia coa cal se puxo fin á Guerra dos Trinta Anos en Alemaña e á Guerra dos oitenta anos entre España e o Países Baixos e levou a Europa a unha situación de equilibrio entre as potencias europeas.

"Haberá unha paz cristiá e universal, e unha amizade sincera, auténtica e perpetua entre [...] todos e cada un [...]. Que esta paz e amizade sexa observada e cultivada con tal sinceridade e celo, que cada parte se esforzará en procurar o beneficio, honra e vantaxe do outro [...]" (título 1º Tratado de Paz de Westfalia).

Foi o primeiro grande instrumento que recoñeceu a soberanía, a non intervención noutros Estados e a igualdade de trato entre estes; pero co paso dos séculos impuxéronse uns límites implícitos a causa da realidade e a interdependencia, derivados da globalización e transnacionalización tanto das actividades estatais coma das actividades dos seres humanos. Estes límites derivan da necesidade de respectar a soberanía do resto de Estados.

No Dereito Internacional non se regula o proceso de formación dun Estado senón que débese atender a unha serie de criterios obxectivos necesarios para a súa verificación como o é a existencia dun territorio propio, base física e soporte do Estado sobre o cal se actúa con exclusividade; existencia dunha poboación establecida sobre o devandito territorio e, a existencia dunha estrutura governamental e administrativa efectiva que faga efectivo o control interno e internacional e cumpra as funcións propias do Estado. Xunto con todos estes criterios hai que tratar o elemento máis importante e que está unido inherentemente á calidade de Estado, a soberanía.

Ao longo da historia veuse estudando o concepto de soberanía en canto a característica fundamental sen a cal non se pode falar de estado. A soberanía é un conxunto de poderes, competencias; dereitos supremos e exclusivos dos que dispón un Estado para exercer nun plano de independencia e igualdade en relación cos demais Estados. Isto significa que ningún estado debe inmiscirse nos asuntos que sexan competencia exclusiva do ordenamento xurídico e político doutro.

É o atributo característico e exclusivo do Estado, elemento decisivo que permite distinguilo doutros Estados. Pode definirse en dous ámbitos distintos, un interno no que dentro del é a relación entre o Estado e a poboación do seu territorio, pero no ámbito do Dereito Internacional, o externo, ese termo é moito máis amplo, significa autoridade suprema e completa, poder máximo do Estado e ausencia de sometemento a un poder superior, o cal lles fai independente.

A soberanía necesita ter poderes e competencias determinadas para o cumprimento último da función dos intereses xerais. Estas competencias teñen un carácter orixinario.

Nesta materia existe unha sentenza dá Corte Permanente de Xustiza Internacional, órgano antecesor do Tribunal Internacional de Xustiza, datada de 1928 na que se soporta que a soberanía ten dous elementos característicos que a definen como son a plenitude e a exclusividade. A plenitude denota a plena e máis ampla capacidade de cada Estado para participar en todos vos actos e normas de dereito internacional, mentres que a exclusividade se refire ao xa antes mencionado, que ou estado exerce os poderes de forma individual, en nome propio, sen que outro estado poida exercelos sen un consentimento previo, expreso e válido.

Os Estados poden desprezar todas as competencias que non fosen sometidas a unha restrición específica aceptada polo Estado ou derivada dunha obriga internacional.

A propia Carta de Nacións Unidas no seu artigo 2.7 recoñece os asuntos "que son esencialmente da xurisdición interna dos Estados"

A soberanía ten manifestacións concretas, uns principios básicos recollidos na Carta de Nacións Unidas de 1945 no seu artigo 2, ao igual que na Resolución 2625 da Asemblea Xeral de Nacións Unidas, establécese como principios básicos os de igualdade soberana e, implicitamente,

o de non intervención. Débeselle unir o de inmunidade de xurisdición e de execución do Estado estranxeiro.

Art.º 2.1: A Organización esta baseada no principio da igualdade soberana de todos os seus Membros.

Art.º 2.7: Ningunha disposición desta Carta autorizará ás Nacións Unidas a intervir nos asuntos que son esencialmente da xurisdición interna dos Estados, nin obrigará; aos Membros a someter os devanditos asuntos a procedementos de arranxo conforme á presente Carta; pero este principio non se opón á aplicación das medidas coercitivas prescritas no Capítulo VII.

O principio de non intervención fai referencia aos asuntos que son da xurisdición interna dos Estados por parte doutros. Foi reproducido en numerosas resolucións, entre elas a 2131 da Asemblea Xeral sobre a inadmisibilidade da intervención nos asuntos internos dos Estados e a protección da súa independencia e soberanía.

Neste principio ábrese unha vía á excepción á regra xeral, e son as medidas de acción en caso de ameazas á paz, quebrantamentos desta ou actos de agresión, pero para poñerse en práctica só está lexitimada a Organización de Nacións Unidas, só ela dispón do poder de coerción en toda a súa extensión. Coñécese como sistema de seguridade colectiva de Nacións Unidas e o órgano que principalmente o vai exercer é o Consello de Seguridade. Na actualidade cobrou gran importancia a intervención nos asuntos internos doutros Estados en virtude da asistencia humanitaria xa que se apela á responsabilidade de protexer ás poboacións cando o Estado sobre o cal está o territorio no que se asentan non cumpre cos seus deberes.

En base ao principio de non intervención, destácase que a pesares de flexibilizarse mediante o consentimento, existen prácticas denominadas ilícitas nas cales un ou varios estados, ou o seus órganos de goberno, deciden influír nos actos internos ou externos pertencentes a outro con ánimo coercitivo de impoñer a súa vontade fronte aos do Estado violado. Ante estas prácticas o Estado vítima pode denunciar para que cesen, e de seu, sexan reparadas.

Por último, en canto á inmunidade soberana do Estado, é un ápice moi importante igualmente xa que absorbe a inmunidade de xurisdición e de execución dos mesmos, que exclúe que as instancias xudiciais doutros países poidan axuizalos. Subsiste na actualidade para actos

realizados no exercicio da súa soberanía pero non sempre nos actos realizados no marco das actividades civís e comerciais. A inmunidade de execución impide a execución coercitiva da decisión xudicial dun tribunal doutro país contra os bens que estean sitos no territorio.

Concluíndo, o politólogo e xurista alemán Hermann Heller escribiu que o Estado é a unidade de denominación, de decisión nun territorio, independente no exterior e interior, que actúa de modo continuo con medios propios e delimitada no persoal e territorial, isto, reflexa con claridade o que o Dereito Internacional Público e todas as organizacións que se encargan de regular as relacións entre Estados queren garantir, protexer e promover, condenando todas aquelas prácticas que así non o fagan.

BIBLIOGRAFÍA

Carrillo Salcedo, José Antonio. Soberanía de los Estados y Derechos Humanos en el Derecho Internacional Contemporáneo. Madrid: Editorial Tecnos. 2011.

Juste Ruiz, José; Castillo Daudí, Mireya, Bou Franch, Valentín. Lecciones de Derecho Internacional Público. Valencia: Tirant lo Blanc. 2011.

Díez de Velasco, M.: Instituciones de Derecho Internacional Público, Tecnos, Madrid, 18ª ed., 2013

RESOLUCIÓN 2625 (XXV) de la Asamblea General de Naciones Unidas, de 24 de octubre de 1970

La Declaración Universal de Derechos Humanos, adoptada por la Asamblea General de las Naciones Unidas en su Resolución 217 A (III), de 10 de diciembre de 1948 en París.

<http://biblio.juridicas.unam.mx/libros/6/2790/6.pdf>

<http://www.racmyp.es/docs/anales/A84/A84-23.pdf>

<http://biblio.juridicas.unam.mx/libros/2/832/11.pdf>